

Da se omejim le na napredno učiteljstvo, smelo lahko trdim, da povsem vrši svojo nalogo v smislu zgoraj citiranih besed. A kljub temu se dobijo v naši domovini »politiki«, ki v svojem fanatičnem strankarstvu napadajo tako učiteljstvo kot zapeljivce in propalice mladine. Hujskajo nezavedno ljudstvo proti učiteljstvu in šoli z namenom, da diskreditirajo poštene in značajne vzgojitelje naroda in to vse v imenu katoliške cerkve.

Reprezentanti rimskega klerikalizma si hočejo na ta demagoški način pridobiti ljudstvo za sebe in s tem tudi šolo,

kjer bi vzgajali ponižne hlapce rimskega klerikalizma, ki je že mnogo nezacepljivih ran prizadjal našemu narodu in ga vedno oviraj v njegovem napredku.

Naš cilj mora biti, da vehementno odbijamo napade na naše šolstvo in da že v kali zatremo vsak najmanjši pojav, ki bi hotel upropasti naše šolstvo. Vsakega napredniaka človeška dolžnost je, da brani naše šolstvo pred rimskimi zatiralci naših narodnih svetilišč, ki so predpogoj za kulturni gospodarski, socialni in politični obstanek in napredek našega, v razvoju se nahajajočega naroda.

Hugo.

Program UJU.

(Temeljne smernice za razpravo.)*

Referat g. Jovo P. Jovanovića, člana Glavnega Odbora UJU, »Naloge učiteljske organizacije v ujedinjeni (domovini Srbov, Hrvatov in Slovencev«, podan na državni učiteljski skupščini v Sarajevu, 1. 1922.)

(Dalje.)

4. O pogledu na uredbo učiteljskega stanja in položaja.

A. SESTAV UČITELJSKEGA KADRA.

V pogledu na sestav učiteljskega kadra se zahteva:

1. Kader učiteljstva narodnih šol naj tvori:

a) stalno učiteljstvo z redno izobrazbo,

b) začasni učitelji ali učiteljski pomočniki dokler vlada pomanjkanje učiteljstva s predpisano izobrazbo,

c) strokovni učitelji za pouk iz strokovnih predmetov in za šole za abnormalne otroke,

č) vrtnarice za delo v zabaviščih,

d) honorarni učitelji narodnih šol pri pomanjkanju rednega učiteljstva.

2. Stalni učitelji morejo biti samo absolventi učiteljske s pogojenimi izpiti in s preostanim državnim izpitom po službovanju v učiteljski službi v določenem roku ter dovoljno oceno od strani šolskega nadzornika.

3. Začasni učitelji in učiteljski pomočniki — dokler traja pomanjkanje učiteljstva z redno izobrazbo — morajo biti absolventi učiteljske brez diplomskega izpita ali oni, ki so končali gimnazijo brez mature.

4. Z manjšo predizobrazbo ne more nikdo biti sprejet v poklic učiteljstva narodnih šol.

5. Ferijalni tečaji za učiteljske pomočnike. Dokler se ne izpopolni pomanjkanje učiteljstva narodnih šol s predpisano izobrazbo se smejo izjemoma osnovati ferijalni tečaji za vzgojo kandidatov za začasne učitelje in učiteljske pomočnike, in sicer za mladeniče in dekleta, ki so končali vsaj nižji tečaj srednje šole, kakor tudi za one, ki so se izkazali v službi kot učiteljski namestniki. Ti se po končanem tečaju in izvršenem izpitu imenujejo za začasne učitelje ter lahko postanejo tudi stalni učitelji, ako po desetih letih učiteljske službe, kot začasni učitelji, položijo predpisani teoretični in praktični izpit.

6. Začasni učitelji, ki so končali učiteljske brez mature ali pa s celo srednjo šolo (gimnazijo) brez višjega tečajnega izpita (mature) postanejo stalni po petih letih službe, ako v tem času imajo v oceni šolskega nadzornika dovoljno kvalifikacijo v pogledu razumevanja učnega in vzgojnega dela, v pogledu marljivosti za nadaljno samoizobrazbo in v pogledu zadržanja in obnašanja med tovariši in med ljudstvom, in ko položijo državni teoretični izpit, ki je predpisan za stalnost učitelja.

7. Za strokovne učitelje narodnih šol morejo biti postavljeni učitelji narodnih šol ki dokažejo s šolskim izpričevalom ali dovršenim izpitom, da imajo dovoljno kvalifikacijo za učitelje iz strokovnih predmetov, ki so: risanje, petje, ročna dela, telovadba, razne panoge iz gospodarstva in gospodinjstva, narodna ekonomija in kmetijstvo.

8. Za vrtnarice in učitelje narodnih šol za abnormalno deco (slepe in gluhe) se imenujejo osebe s strokovno izobrazbo.

9. Študijski dopust in podpora. Radi priprave za strokovni izpit dobi vsak učitelj, ki to želi, enoletni dopust. Ako odide radi tega v inozemstvo dobi tudi povrnjene potne stroške.

10. Za honorarne učitelje v narodnih šolah za nadaljno izobrazbo se morejo imenovati one osebe, ki imajo za to potrebno kvalifikacijo.

B. UREDITEV UČITELJSKEGA STANJA IN POLOŽAJA.

Stalni, začasni in strokovni učitelji narodnih šol kakor tudi vrtnarice, učitelji za slepe in gluhe, so državni uradniki in se kot taki ocenjujejo po predpisih zakona o uradnikih državlanskega reda (službena pragmatika), ki v vseh svojih predpisih velja tudi za učiteljstvo narodnih šol po načelu da morajo učitelji biti uvrščeni v isti razred in kategorijo državnih uradnikov v katere se uvrščajo uradniki drugih strok z isto ali enako šolsko izobrazbo in da vsi predpisi, ki se nanašajo na stanje in položaj, veljajo tudi za učitelje in učiteljice.

C. IZOBRAZBA UČITELJSTVA.

Državni in nacionalni interesi zahtevajo, da se učiteljstvo znatno pomnoži, a ravnotako da se dvigne učiteljska izobrazba na višjo stopnjo. Radi tega se zahteva:

1. Število učiteljske naj se poveča z ozirom na številčno pomanjkanje učiteljstva narodnih šol v državi.

2. Sedanja učiteljska naj se reformirajo tako da bodo dobili učiteljskiški v njih v bodoče znatno večjo splošno in strokovno izobrazbo. Radi tega mora učenje na učiteljskih trajati več let kot do sedaj, a razum teza naj izpade iz učnega načrta za učiteljske vsi oni predmeti ki so zaradi zastarelosti po duhu novega časa postali nepotrebni. Namesto njih naj se uvedejo novi predmeti z ozirom na izpopolnjenje učnega načrta narodnih šol in z ozirom na potrebo zvišanja učiteljske izobrazbe na čim višjo stopnjo in to z ozirom na čim uspešnejše delovanje v narodnih šolah, kakor tudi radi čim uspešnejšega izvrševanja druge polovice učiteljskega poklica in namena, to je delovanja in vpliva učiteljstva izven šole, pri narodnem izobraževanju v dosego narodnega kulturnega razvoja in napredka v vseh pravicah.

Kot nepotrebna učna predmeta je potreba izločiti iz učnega načrta za učiteljske verouk, ker se o postanku verouka v obliki zgodovini o zgodovini krščanstva pa v narodni zgodovini ter cerkveno petje, ki se še vzdržuje kot ostanek iz one davno prošle dobe ko se je šola še smatrala za službenko cerkve.

Na mesto teh nepotrebnih predmetov je potreba uvesti kot nove in potrebne predmete: narodno ekonomijo, žive jezike, pouk o državni uredbi (sociologija in osn. pojmi polit. vede), etiko, vse panoge kmetijstva in vse spretnosti.

3. Rel. obl. predmeti. Potreba je omogočiti, da se učiteljskiški lahko uče tudi neobveznih predmetov ki jim lahko koristijo, kakor na pr.: tuji jeziki, književodstvo, stenografija in drugi.

4. Važnost narodne šole v sedanjem času sveti in vzvišeni poklic učitelja narodne mladine, pravičnost in točasn demokratizem zahtevajo in nalagajo dolžnost da se šolanje učiteljskih kandidatov znatno olajša, da se tudi za izobrazbo novih učiteljskiškov izkazuje in posveča od strani državnikov ravno toliko pozornost, skrb in ljubezen kakor se to godi za izobrazbo novih častniških kandidatov: da se poravnava ogromna neenakost in mera v tem oziru, ki sedaj obstoji v tem pogledu, in ki ni potrebna da obstoji v resnično demokratski državi. Vojaštvo in šola sta enako važni državni in nacionalni potrebi. Šola in vojaščina obstojita vsled vzgoje in izobrazbe naroda, vsak v svojem pravcu, zato so častniki in učitelji vzgojitelji in učitelji naroda, učitelj v šoli, častnik pa v vojašnici. In ker ni nikakšne razlike v važnosti njihovega dela in poklica, ni potreba, da

obstoja neenakost v postopanju za čas učenja v njihovih strokovnih šolah.

Č. OCENJEVANJE UČITELJEVEGA DELA IN USPEHA.

Dosedanji način ocenjevanja učiteljskega dela in uspeha je pravi anahronizem. Zato se zahteva:

1. Odpravi naj se kot neprikladno vsakoletno poedinsko ocenjevanje učiteljskega dela in uspeha ie pravi anahronizem. Zato se zahteva:

2. Predloge za pohvale in odlikovanja sestavlja nadzornik v sporazumu z učiteljskim zborom svojega področja.

2. Kadar spozna nadzornik, da učitelj ne odgovarja v dovoljni meri svoji dolžnosti v šolskem delu in zato ne dosega dovolj uspeha na koncu šolskega leta, tedaj naj izvrši nadzornik v prisotnosti še dveh učiteljev še eno nadzorovanje ob koncu leta in tedaj naj vsi trije kolektivno določijo, ali je učitelj dosegel dovolj uspeha ali ne.

Kadarkoli ni dosegel učitelj dovolj uspeha, se mora vsakokrat dognati, ali se je dogodilo to zaradi učiteljevega neznanja ali zaradi premale marljivosti pri delu.

Poročilo o tem se pošilja ministrstvu, ki izreče: opomin, ukor ali določa kazen, v ponovnem slučaju se ga pa odstrani iz službe.

5. V pogledu uredbe vzdrževanja narodnih šol.

V pogledu uredbe narodnih šol se stavijo sledeča načela in zahteve:

1. Narodne šole so državne ustanove, zato se tudi vse narodne šole ustanavljajo in vzdržujejo iz obliči državnih sredstev. Kadar bi nastopila stvarna nemogućnost in bi državni budžet ne mogel vzdržati potrebnih izdatkov za zidanje in izdrževanje narodnih šol, takrat se lahko zidanje in vzdrževanje državnih narodnih šol prenese na oblastne ali okrožne (okrajne) samoupravne zastoje. V tem slučaju pa mora biti dovolj zajamčeno zidanje in pravilno vzdrževanje narodnih šol, in sicer z zakonskim predpisom posebno v tem pogledu, da pobirajo v proračunu določene vsote za gradnjo in vzdrževanje narodnih šol državne oblasti.

2. Graditev in vzdrževanje narodnih šol v siromašnih krajih se pospeši s podporo iz državnih sredstev.

3. V šolske potrebe se računajo tudi vse učenceve potrebščine ki se nabavljajo iz šolskih proračunov.

4. Neobhodno potrebno je da se zidanje novih šolskih poslopj olajša in pospeši (izdelava načrtov in proračunov).

5. Vse narodne šole za osnovno in nadaljno izobrazbo narodne mladine, kakor tudi šole za abnormalne otroke, so povržene upravi ministrstva prosvete. Drugega ministrstva ne morejo osnovati nikakih šol za mladino do 15. leta. Ministrstva, ki se zanimajo za izobrazbo mladine radi napredka kmetijstva obrti, trgovine in industrije, kakor tudi za izobrazbo abnormalnih otrok, imajo pravico nadzorovanja teh šol z ozirom na izpeljavo tečajevnega strokovnega pouka v narodnih šolah; imajo pravico sodelovanja pri ustanavljanju in izpreminjanju zakona o narodnih šolah; pri sestavljanju in izpreminjanju učnih načrtov in programov in o ocenjevanju strokovnega učiteljstva narodnih šol. To je dovolj, da morejo narodne šole posebno na narodne šole za nadaljno izobrazbo narodne mladine odgovarjati tudi vsem onim potrebam, radi katerih sedaj ustanavljajo in vzdržavajo razna ministrstva razne vrste šol za narodno mladino zaradi podpore in napredka kmetijstva, rokodelstva, trgovine, industrije itd.

(Dalje priti.)

Ferijalni Savez učiteljstva

—f IX. okrožna pokr. pov. v Ljubljani, Vsem P. F. S. v Sloveniji, 1. Poziv na IV. pokr. zbor: vse podružnice, tudi učiteljske, naj pošljejo svoje delegate na IV. zbor, ki se vrši iz praktičnih razlogov 21. maja (ne pa 31.) v Ljubljani v poslopu drž. realke od 2. ure popoldne naprej P. F. S. morajo same kriti delegatom stroške) z dnevnim redom: 1. Verifikacija mandatov (overilo mora biti podpisano od pročelnika in tajnika, brez nje delegat nima prava glasovanja).

2. Čitanje zapisnikov. 3. Poročilo pokrajinskega poverjenika. 4. Poročila delegatov ki morajo biti s črnilom spisana in od odbora odobrena. 5. Učiteljske P. F. S. v Sloveniji in učiteljstvo P. F. S. 6. Kolonije, svratišča, dobrotvorstvo v Sloveniji. 7. III. kongres P. F. S. in program P. F. S. v Sloveniji za kongres. 8. Revizijsko poročilo. 9. Volitev pokr. poverjenika in njegovega namestnika za šolsko dobo 1923/24. 10. Slučajnosti. Pismena poročila delegatov morajo navesti: število članstva, gmotno stanje, posebnosti P. F. S. Predloge sprejemati do 20. maja. Opozorjam, da naj izdela vsak odbor svoj načrt za nastop na III. kongresu. Ker je program zbora zelo važen, pričakujem popoln odziv P. F. S. Podružnice, ki še niso meni poslale dobrotvornih prijavnic, naj to takoj store! Poskrbite za svratišče v svojem kraju. Organizirajte dežurstvo! do 21. maja. Kandidati za pokr. poverjenika in namestnika naj do 15. maja javijo pri pokr. poverjeništvu svojo kandidacijo, podpisano od najmanj 3 odbornikov P. F. S. v Sloveniji. Delegati, ki potujejo po progah juž. železnice naj pravočasno vpošljejo svoje naslove da jim preskrbim vozovnico po znižani ceni. — Na svidenje. Maček Viktor, pokr. poverjenik P. F. S. v Sloveniji. — Ljubljana, Prešernova ul. 9. Stev. 244/l.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t Industrijsko-obrtna izložba v Mariboru združena z vinsko, vrtnarsko, gradbeno in umetniško razstavo od 15. do 26. avgusta 1923. Dosedanje izkušnje so dokazale, da so za razvoj in napredek obrti in industrije razstave velikanskega pomena. To so spoznali tudi agilni mariborski obrtniki ki so doslej priredili že dve obrtni razstavi ki sta obe krasno uspeli. Ta uspeh jih je napotil, da tudi letos v času od 15. do 26. avgusta prirede večjo razstavo, ki naj seznani našo javnost z našo industrijo in obrtjo. Dosedanje razstave v Mariboru so bile omejene samo na obrt letošnja pa je mišljena v mnogo večjem obsegu in je namenjena tudi za domačo industrijo. Udeleži se je lahko vsak jugoslovanski obrtnik in industrijalec katerega podjetje se nahaja v naši državi. Poleg tega bo na razstavi tudi poseben oddelek za vajeniška dela in za take izdelke, ki se doslej pri nas še ne izdelujejo, na bi se v svoji kakovosti lahko izdelovali. Namen tega oddelka je pred vsem seznaniti naše obrtnike in industrijce na te izdelke, ki jih moramo še vedno uvažati iz inozemstva, da bi se lahko z malimi adaptacijami lahko izdelovali tudi v domačih, že obstoječih podjetjih. Razstava bo torej vseskozi zanimiva in bo nudila jasno sliko stanja naše obrti in industrije zlasti ob naši severni meji. Rok za prijave razstavljalcev je določen do 30. junija. Vsa poasnila glede razstave daje pisarna razstavnega odbora. Maribor, Aleksandrova cesta 22. telef. interurb. šte. 325. V vseh krogih vlada za to razstavo veliko zanimanje.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

— Učiteljska v zasedenih pokrajinah. Tudi po novi reformi srednjih šol v Italiji bodo še nadalje obstojale sledeče učiteljske v novih pokrajinah: v Gorici, Poreču, Tolminu, Tridentu, Trstu, Zadru in Boznu.

Iz Jugoslavije.

— Referente o »programu UJU«, ki bodo pri okrajnih učiteljskih društvi razpravljali o tej temi in s tem sodelovali pri utrditvi našega programa opozorjamo na sledeče smernice: Razpravo naj vzamejo za podlago in naj se nanašajo na referatov, Jovo P. Jovanovića, ki je priobčen v »Učit. Tov.« in naj ga izpopolnijo z našega stališča ter opredelijo naše stališče k posameznim točkam. Referat naj se razdeli na dva dela, in sicer na načelni program in metodični (taktični) program. Načelni program naj obsega naša načela, cilje, ideale in zahteve z ozirom na naša šolska, stanovska in narodno prosvetna vprašanja. Kot temelj stališča slovenskega učiteljstva naj se vzame za podlago stališče, ki je označeno v Flerer-Ganglovi brošuri »Načrt preustrojitve šolstva in narodne vzgoje« (»Učit. Tov.« št. 3, 28. februarja 1919), nadalje »načrt zakona o narodnih šolah«, ki ga je izdelal s kolektivnim sodelovanjem vsega slovenskega učiteljstva poseben odbor »Zaveze« v letu 1920.; nadalje stališče, ki je označeno

v 53. številki »Učit. Tov.« z dne 29. dec. 1921; nazore, ki so označeni v dr. Lončarjevi brošuri »O šolski reformi« iz leta 1908.; ter nazore in stališče, ki ga je zavzel tov. Pieré pri razpravi o šolskem zakonu v Glavnem Prosvetnem Svetu v Beogradu in so izšli tudi v »Učit. Tov.«

— I a stališča predstavljajo bistvo in orientacijo glede zahtev najširšega kroga slovenskega učiteljstva, zato naj se jim spravi v sklad z Jovanovičevim načrtom programa, ki naj se ga izpopolni v tem oziru. Metodični, taktični program obsega pota (sredstva) in način, ki se ga hočemo posluževati, da uveljavimo svoj program v narodu in zakonodaji; opredelitev polj dela, katerih se hočemo poslužiti in na katerih se hočemo uveljaviti ter orientacijo k javnim vprašanjem sedanosti z ozirom na naše zahteve in naš program. Ozira naj se na tozadevno razpravo tov. Jovanoviča, ki podaja le par smeri v tem oziru; opredeli naj naše stališče in orientacijo k javnim vprašanjem, ki so v neposrednem stiku z našim stanom, organizacijo šolo in našim delovanjem v splošnem. Ozira naj se v tem oziru posebno na vprašanja in mnenje, ki ga je učiteljstvo označevalo od prevrata nadalje v svojem stanovskem glasilu.

— **Okrajna učiteljska društva pozivamo, da se z vsro resnostjo prčenejo bavili s tem vprašanjem in naj pozovejo svoje člane, da prčno razpravljati o tem velepomembnem vprašanju.** Sklep drž. učit. skupščine moramo izvesti tudi mi! Društva, ki žele še konec Jovanovičeve referata, da ga dobe referenti čimprej v roke, naj sporoče to uradništvu »Učit. Tov.«, ki jim še neobjavljen del referata pošlje takoj v krtačnem oddelku. Okrajna učiteljska društva pozivamo, da pošljejo potem tozadevne sklepe Poverjeništvu UJU v Ljubljano, referente prosimo, da pošljejo poverjeništvu svoje referate, tajnike pa, da si notirajo pri zborovanju potek debate in da pošljejo potem opis debate poverjeništvu.

— V sredo je došel v Ljubljano načelnik za osnovno šolstvo v ministrstvu prosvete iz Beograda g. J. Džordže Jovanović. Ministrstvo je odredilo, da se vrše izpiti iz srbohrvatskega jezika v Sloveniji na svedčan način in je on delegiran kot zastopnik ministrstva v komisijo. Ko je zaznal, da isti dan zboruje Ljubljansko učiteljsko društvo, je izrazil željo, da bi posetil zborovanje. Učiteljstvo je prisrčno pozdravilo njegov prihod. Prisostvoval je razpravi tov. strok. učit. Novaka »o modernem risanju« in si ogledal zbirko razstavljenih risb. Pozdravil je učiteljstvo v iskrenih besedah kot zastopnik ministrstva je bodril posebno k delu za narodno edinstvo, za katero so stotisoči naših najboljših sinov žrtvovali življenje. Ogledal si je l. mestno šolo, stalno zbirko učil in iz družega nadstropja novo stavbo Tvornice za učila na ljubljanskem polju. Posetil je učiteljske in si ogledal »Učiteljsko tiskarno«. J. G. Jovanović je bil profesor, pozneje nadzornik v Beogradu in je sedaj načelnik oddelka za osnovno šolstvo v ministrstvu kot naslednik g. Radojeviča, ki nam je znan še od načrta zakona za osnovno šolstvo.

— **Redukcija uradništva.** Znano je, da se bo s sprejetjem uradniškega zakona izvršila redukcija uradnikov. Pred to redukcijo hoče izvršiti vlada samo eno redukcijo. Načrt za to redukcijo je izdelal nedavno ekonomsko-finančni komite ministrov. Na seji 10. t. m. je bil načrt ekonomsko-finančnega komiteja sprejet v celoti. Ta načrt vsebuje v glavnem sledeče odredbe: vsa ministrstva morajo najpozneje do 1. julia t. l. zmanjšati število svojih uradnikov za 10 odstotkov, in sicer tako, da bo to zmanjšanje tudi finančno učinkovito, t. j. da se zmanjša proračun za eno desetino. Redukcija je desetine uradništva ne bi imela obsegati samo najmlajših, temveč vse in se ne bi nanašala samo na ministrstva, temveč na vse uradništvo raznih ministrstev v vsej državi. Za izvedbo te redukcije se bo sestavila posebna komisija, ki bo sestojala iz 1 predstavnika ministrskega sveta, 1 predstavnika ministrstva financ in predstavnika tistega ministrstva, s čegar uradništvom se bo komisija bavila. Na ta način ne bo število članov komisije nikdar večje nego tri. Komisija bo sklepala, katera mesta se imajo izprazniti. Kdor jih bo reducirati, ta bo moral tudi poskrbeti za izvršitev redukcije. Vsa ministrstva bodo sestavila ovise o redukciji uradnikov tako, da se bo o priliki zasedbe izpraznjenih mest vodila o teh osebah evidenca. Na tako izpraznevanje mesta se bo sprejemalo v slučaju potrebe in v kolikor imajo potrebno kvalifikacijo le one osebe, ki so bile o priliki sedanje redukcije odpuščene. Pri isti kvalifikaciji bodo reducirani uradniki imeli prednost.

— **Zborovanje Saveza drž. org. v Beogradu.** Dne 10. t. m. se je vršila v Beogradu širša konferenca delegatov uradniškega Saveza, na kateri se je razpravljalo o korakih za izboljšanje materialnega položaja državnih nameščenec v dobi, dokler ne bo uveden uradniški zakon. Konferenca so se udeležili predstavniki vseh pokrajinskih organizacij. Gosp. Ujurič, načelnik oddelka za sestavo državnega proračuna, je obširno razpravljalo o uradniških zahtevah in izjavil, da je povišanje draginskih doklad možno, vendar pa ne v tako velikem razmerju, kot to zahteva znana resolucija železničarjev, ker bi bile baje za potrebne 4 milijarde! Skromnejše povečanje dodatkov bi se pa dalo kriti iz povišanja carinskih doličkov. Novi proračun bo imel postavko 400 milijonov dinarjev, ki so potrebni za realizacijo zakona o uradnikih. Na ta način bi bilo mogoče draginske doklade povečati do 50 odstotkov. Ako pa se bo izvršila še 10 odstotna redukcija uradništva, potem bo mogoče draginske doklade povišati za 70 odstotkov. Redukcija uradništva pa je nujno potrebna. Glede redukcije uradništva je g. Lileg (Ljubljana) naglašal, da je tu treba sistema. Predvsem se naj reducira mora nezadostno kvalificirano uradništvo. Toda tudi za te je treba na ta ali oni način poskrbeti, ne pa jih enostavno vreči na ulice. Kajti sicer se ne smemo čuditi, ako bodo poslati najodkritelji sovražniki naše države. Podpredsednik Ujurič se je pozival na novo pragmatiko, češ, vsak reducirani nameščenec, ki ima do 15 let službe, bo dobil odpravnino, ki bo znašala toliko mesečnih plač z dodatki, kolikor je let služil državi. Tudi se bo Savez potrudil, da se pri tej komisijski, ki bodo izvršile redukcijo, predstavniki uradniške organizacije. Vršila se je nato debata o vprašanju proforskega pokreta. Pokret so govorniki označevali za škodljiv, ker krši solidarnost celokupnega gibanja državnih nameščenec.

— **Profesorji za štrajk.** Sekcija belgrajskega proforskega društva je poslala vsem pododborom pozive, naj se izjavijo o vprašanju, če žele stopiti v štrajk in podati ostavko na državno službo, ako vlada ne izpolni zahtev proforske srednjih šol. Od 58 pododborov se je izjavilo v smislu poziva za štrajk in izstop iz državne službe 771 nastavljenec, od teh je 45 ravnateljev 428 profesorjev in suplentov 56 ukaznih učiteljev; ostali so neukazni učitelji. Proti ostavki na državno službo in proti štrajku se je izjavilo 87 nastavljenec, od teh 9 ravnateljev, 30 profesorjev in 3 ukazni učitelji, ostali so neukazni nastavljeni.

— **Zahteve srednješolskih profesorjev.** 15. aprila so imeli profesorji srednjih in strokovnih šol konferenco v Beogradu. Na tej konferenci je bila sprejeta sledeča resolucija: Narodni skupščini se predloži predstava, v vprašanju: ali so srednje in strokovne šole ter njih profesorji potrebne državi in narodu, ali ne. Ako so potrebne, tedaj zahtevamo: 1. Da se predloži takoj brez ozira na donešenje zakona o ostalih javnih nameščenih, Narodni skupščini zakon o srednjih šolah, ki ga mora skupščina rešiti. 2. Da se nakažejo vsem kvalificiranim profesorjem na sedanjih in strokovnih šolah, ki delujejo na šolah ali ki so na bolezenskem dopustu, mesečno po 1000 Din poleg dosedanjih njihovih prejemkov, in sicer dotlej, dokler ne bo sprejet zakon o srednjih šolah; ostalim profesorjem pa sorazmerno z njihovo kvalifikacijo; 3. Da prevzamejo vsi profesorji in nastavniki tolikšno število ur kakor je predpisano v zakonu za srednje šole in se s tem ukinejo vse honorirane ure. 4. Da se vsem profesorjem in nastavnikom srednjih in strokovnih šol izplača čimprej priznana vojna odškodnina. 5. Da uprava proforskega društva v primeru, da se ne izpolnijo te skromne in upravičene zahteve do 20. maja, odklanja vsako odgovornost za zle posledice, ki utegnejo nastati po srednjih šolah in za katere bi nosili odgovornost pred narodom in državo edinele merodajni faktorji.

— **Krčenje državnega proračuna v Angliji.** V Angliji so postavili za krčenje proračuna posebno komisijo. Komisija je največ črtala pri armadi, mornarici in v prosvetnem resoru. Najbolj se je branil prosvetni resor. Komisija je trdovratno vztrajala na tem, da so se baš izdatki za ta resor od leta 1913/14. dalje zvišali v takoj proporciji kakor delanski potrebam na noben način ne odgovarja, in sicer je državni prispevek k ljudski prosveti leta 1913/14. znašal 15,320.000 funtov,

leta 1922/23. pa 51,550.000, dočim so prispevki avtonomnih oblasti znašali leta 1913/14. 16,190.000, leta 1922/23. pa 38,300.000 funtov. Vštevi stroške za šolstvo na Škotskem in državni prispevek univerzam, znaša celokupna prosvetna potreba 103.880.000 funtov. Od teh je komisija črtala 18 milijonov, kar je vlada reducirala na 6 in pol milijonov. Razum objektnih redukcij je komisija izvršila redukcijo na plačah za 5 odstotkov z ozirom na to, da je tozadevno svoječasno zvišanje plač učiteljskega osebja za 175 odstot, baziralo na 161 odstot indeksu predvojnih cen, kar pa danes že zdavnej več ne odgovarja dejstvu.

— **Reforma ministrstva za prosveto.** Po odobritvi proračuna za ministrstvo prosvete se bo v najkrajšem času izvršila znatna reforma tega ministrstva: celotno ministrstvo bo razdeljeno v dva velika oddelka: administrativno direkcijo in direkcijo za pouk. Z novim proračunom se bodo postavili v ministrstvu prosvete referenti za posamezne pokrajine, ki bodo tudi sami iz teh pokrajin. Proračun sam dosega za to leto vsoto 350 milijonov dinarjev proti 246 milijonov dinarjev za preteklo leto.

— **Predsednik okr. učit. društev prosimo,** da nam čimprej vrnejo pole in nakažejo denar od razprodanih izvodov 1. zvezka »Stanovsko - strokovne knjižnice«. To je tem nujnejše, ker je že 2. zvezek v tisku, ki obravnava »problem vzgoje najširših plasti našega naroda«, torej najaktualnejše vprašanje za nas.

— **Umrl je tov. Ivan Kvac,** nadučitelj v Šmartnem v Rožnem dolu. Nekrolog vriemu tovarišu prinesemo prihodnjič.

— **Usposobljenostni izpiti v Ljubljani** so se vršili pod predsedstvom ravnatelja Antona Doklerja v času od 27. aprila do 7. maja. Izpit so napravili: 1. za meščanske šole: Anton Gaspari (I) z odliko; Ludovik Mikolič (II.); Josip Žabkar (III.) z odliko; S. Magdalena Plevel (I.). 2. za ljudske šole: Anton Beg, Franc Bevc, Franc Burdian, Janez Debeljak, Anton Habič, Rudolf Klopčič, Janko Kokotec, Josip Kristan, Leopold Likar, Avgust Lulik, Martin Marinč, Julij Novak, Venceslav Perko, Miroslav Počkar, Stanko Praprotnik, Niko Prestor, Franc Rebož, Franjo Rejec, Josip Trobej, Franc Vajd, Ladislav Vanič, Rudolf Završnik, Miroslav Zor, Stanko Žagar, Josipina Beljan-Rukli, Milena Bertonec, Marija Čuk, Flora Dimnik, Gabrijela Divjak, Vera Divjak (z odliko) Marija Dolenc, Elvira Dolinar-Sittig, Emilija Dolinar-Marolt, Ljudmila Gabršek, Zlatka Gabršek, Marija Guna, Milena Karba, Ema Kastelic, Pavla Kosmač, Felicita Labernik, Frančiška Lukan, S. Neža Ogulin, Milena Pehani, Berta Petrič, Marija Pirc (z odliko), Gžela Plšek-Kukman (z odliko), Josipina Podbregar, Bernarda Ritter-Stibrič, Krsta Schuller (z odliko), Elza Ternovic, Jožefa Tomšič, Dolores Ukovič, Marija Verdir, Marta Verhovnik, Marija Vidmar, Pavla Weinberger, Evalija Wrischer, Mihaela Znanec, Marija Žitko. 3. dopolnilni izpit: Ernest Tiran (za srbohrvaščino). 4. specialni izpit iz francoščine: Leopoldina Merala; iz srbohrvaščine: Marija Flego, Adolf Radič; iz italijanščine: Frančiška Šinkovec (z odliko). — **Reprobirani so bili:** 1 za meščanske šole 4 za ljudske šole, 1 pri specialnem izpitu, 4 kandidati so med izpitom odstopili.

— **Polovična vožnja za obiskovalce mariborske Industrijske - obrtne izložbe.** Razstavni odbor je zaprosil pri prometnem ministrstvu za dovoljenje 50% popusta na vseh železniških progah v naši državi. Stvar pa bo urejena tako, da dobi vsak obiskovalec razstave na razstavišču posebno izkaznico, na podlagi katere se bo lahko s preji kupljenim voznim listkom za vožnjo iz kraja bivanja v Mariboru lahko brezplačno peljal nazaj. Na ta način bo na eni strani izključena vsaka zloraba, na drugi strani pa je vsakemu obiskovalcu pomagano, ker mu ne bo treba prejskrbeti za legitimacijo. Za zunanje obiskovalce bo preskrbljeno dovoljno število stanovanj. Priporoča pa se, da se korporativni poseti preji prijavi odbor, da lahko že v naprej preskrbi vse potrebno.

— **Proforski honorarji se izplačajo.** Kakor poročajo iz Beograda, je glavna kontrola odobrila kredit v znesku 2.000.000 dinarjev za izplačilo nagrade honorarnim nastavljenecem srednjih ter strokovnih šol. Za izplačilo honorarnim nastavljenecem ljudskih šol je bil odobren kredit 350.000 dinarjev, za izplačilo učiteljskih pokojnin pa 75.000 dinarjev.

— **V zadnji številki** se ima naslov drugega članka glasiti V obrambo »mlajšega« in ne »našega« učiteljstva.

— **Šolski voditelji se opozarjajo,** da naj se o priliki šolskih izletov na Bled zaradi ladij in kopanja v jezeru pravočasno obračajo na nadučitelja J. Zirovnika na Bledu (hotel Evropa), ki jim lahko to preskrbi poceni.

— **Slovenjebistrsko učiteljsko društvo** ima sestanek svojih članov, obenem generalno pevsko vajo, v soboto dne 26. maja ob pol 14. uri v deški osnovni šoli v Slovenski Bistrici. Na dnevnem redu so donosi in razne društvene in stanovske zadeve. Za vse pevce in pevke je udeležba obvezna. Šolska vodstva javijo radi potrebnega dopusta okrajnemu šolskemu svetu učne osebe, ki se udeležijo sestanka. Tovariši-ice onih šol, ki radi indolence ne sodelujejo pri petju, naj pošljejo vsaj k temu informativnemu sestanku svojega zastopnika. Proslava petdesetletnice našega društva se vrši 2. julija v Studenicih. Tedaj ne sme izostati nikdo. Dnevni red o proslavi se objavi v prihodnji številki »Učit. Tovariša«. Kdor se na dan proslave udeleži banketa, naj to javi najpozneje do 23. maja tovarišu J. Živkoti v Studenicih. Na neprijavljene se ne bo mogoče ozirati. — Odbor.

— **Tovariši, tovarišice iz l. 1903.!** 20 let je minulo od mature. Predlagam, da se sestanemo izven pokrajinske in glavne skupščine, torej v 2. polovici julija ali avgusta. Določijo naj se kraj, ki tvori približno središče. Celje, Radeče? Javite konkretne predloge! — Rudolf Dostal, Ljubljana, gluho nemica.

— **Liubljanskemu učiteljstvu. Drva!** Na zadnjem zborovanju smo reševali to »uganko« in jo rešili tako-le: Dobe se po 150 Din za m³, žagana na 4 kose in na dom pripeljana. Zglasite se takoj po doiznitri pri meni, navedite natančen naslov in kdaj želite drva! Plačali bi tudi v 3 ali 4 mesečnih obrokih. Vsakdo bo zadovoljen ker je cena primernejša kot drugod. Pomnite, da predložgo ne morem čakati obvestil ker sem se tako zgovoril z dobaviteljem. — St. Legat. Pražakova ul. 3 I.

Učiteljski pravnik.

§ Potni in selilni računi. Glasom člena 36. uredbe z dne 30. septembra 1920, D. R. br. 96.000, Ur. l. štev. 384 (121) z dne 22. oktobra 1920 mora predložiti državni uradnik račun potnih ali selilnih stroškov svoji pristojni oblasti tekom 1 meseca (30 dni) po izvršenem potovanju ali selitvi. Ako ne predloži računa v zakonitem roku, se mu odtogne predujem, ki ga je prejel na račun potnih ali selilnih stroškov, od prve mesečne plače in doklad. Prizadete opozarjamo na gorenja določila, da se izognemo neljubim posledicam (S. N. br. 6175 — 1923) in pozivamo, naj si pravočasno oskrbe priloge k računu v zmislu v začetku navedene uredbe (glej Finkovo zbirko I. zvezek štev. 76).

Naša samoizobrazba.

—s »O samoupravi v osnovni šoli«, predaval pri Ptujem učiteljskem društvu dne 8. aprila 1923 tov. Grögl. Uvodoma omenja o pomanjkljivosti pojmovanja državnega ustroja pri deci. V tem oziru je treba temeljite reformacije! Centrum vzgoje naj bo v duši, značaju in individualnosti. Tolstoj pravi: »Metode žive ubijajo, mrtvih pa ne oživljajo.« Predavatelj še poda tehnično stran samouprave in nekaj dogodk, že iz lastne prakse. Članstvo je z napetostjo sledilo izvajanjem in se una, da bo našlo odziva, da bomo vendar že enkrat našo deco vzgajali »za državljane, ne pa podložnike«.

—s »Življenje kot najdražje — je najhujši boj — in zahteva najresnejše priprave«, predaval pri Marenberškem učiteljskem društvu dne 5. aprila 1923 tov. Višočnik.

—s Zemljevid domačega kraja Brezno, predaval pri Marnberškem učiteljskem društvu dne 5. aprila 1923 tovariš Krajnik. V svojem pojasnjevanju — kot uvod — nam je razkazoval pot za pouk iz domoznanstva in kako se učenci dovedejo do razumevanja in čitanja zemljevida. Razkazoval je to na načrtih šolske sobe, šolskega zemljišča, šolskega obližja, vasi, risanja pobočij, hribov, dolin, strmin, vrhov gozdov travnikov, potokov, rek. Končno je prešel na razkazovanje in pojasnjevanje zemljevida šolskega okoliša — Zemljevid domačega kraja Brezno, ki ga je dovršil po dveletnem vztrajnem, trudopolnem delu, nas je vse presenetil. Izdelan je tako pregledno, plastično in dovršeno, čedno in skrbno, da se ti zdi, da gledaš pred seboj zemljevid, ki je pravkar došel iz kartografske vodovoda. In to lepo delo je dovršila delavna